

ДУАЛІЗМ Ў СФЕРЫ АКАЗАННЯ ЮРЫДЫЧНЫХ ПАСЛУГ

В.У. Хількевіч

Ключавыя словы: заканадаўства, адвакат, юрыдычная дапамога, адвакатура.

У Расіі ў 2002 годзе ўжо была праведзена спроба аб'яднання адвакатаў і юрыстаў-гаспадарнікаў у сувязі з выхадам адпаведнага закона. У той час многія юрысты атрымалі статус адвакатаў. Але праз некаторы час Канстытуцыйны суд Расійскай Федэрацыі адмяніў гэты закон. У выніку юрысту-гаспадарніку дазволена працаваць у юрыдычнай кампаніі і адначасова мець статус адваката.

У цяперашні час у Расійскай Федэрацыі існуе дуалізм у сферы аказання юрыдычных паслуг. Па-першае, у гэтай сферы практыкуюць адвакаты, многія з якіх па сваіх ведах, дзелавым і этычным якасцях не маюць права аказваць кваліфікаваную дапамогу грамадзянам. Як раз з імі ў асноўным сутыкаецца насельніцтва. Па-другое, існуюць так званыя бізнес-кансультанты – людзі, якія працуюць у буйным бізнэсе і вырашаюць дарагія юрыдычныя пытанні. Гэтых людзей на рынку 10%, і ў асноўным з імі працуюць буйныя бізнес-структуры, банкі. Не выпадкова менавіта гэтыя 10% і забяспечваюць 90% рынку прававых паслуг у Расіі. Адпаведна, на адвакатаў, якія складаюць 90% асоб, якія аказваюць прававыя паслугі на рынку, прыпадае толькі 10% рынку.

Арганізацыйная структура адвакатуры-гэта форма адвакатуры. Форма прадмета не павінна супярэчыць яго сутнасці, але павінна дапамагаць яе праяве. Фармальна структура адвакатуры павінна адлюстроўваць яе мэты. Дадзеная мэта дэфармуецца супярэчлівымі інтарэсамі, якія пераследуюцца дзяржавай, грамадзянскай супольнасцю, самімі адвакатамі.

Сістэма адвакатуры можа будавацца зыходзячы з мэты адвакатуры, якая выказвае яе ўласныя карпаратыўныя інтарэсы. Гэта неабходная ўмова фарміравання адвакацкага саслоўя і надання адвакатуры статусу публічнага сацыяльнага інстытута, які не з'яўляецца прыдаткам дзяржаўнага апарату [1, с. 68].

Перад абедзвюма краінамі зараз стаіць адзіная задача: ліквідаваць дуалізм нацыянальнай кансультацыйнай карпарацыі. У цяперашні час у Расійскай Федэрацыі разглядаецца пытанне аб заснаванні такой арганізацыйнай формы як адвакацкая фірма. Пры цяперашнім рэгуляванні адвакацкія адукацыі ў Расійскай Федэрацыі, якія аказваюць юрыдычныя паслугі бізнесу, вымушаныя мець два крыла: адно-адвакацкай, для афіцыйнага прадстаўніцтва ў судовых інстанцыях, другое – гаспадарчае, у выглядзе ТАА, якое выступае ў якасці генератара прыбытку і выкарыстоўваецца ў бухгалтарскіх мэтах. Ужыванне такіх падвойных стандартаў значна менш этычна, чым прадастаўленне паслуг бізнэсу ад асобы самай адвакацкай фірмы. Калі гэтай фірме будуць прадастаўлены такія ж правы, якімі валодаюць цяпер дзеючыя кансалтынгавыя фірмы, рынак стане больш

празрыстым, а значыць – менш схільным карупцыі. Бо для Расеі праблема барацьбы з карупцыяй з'яўляецца адной з самых актуальных. Магчыма, Рэспубліцы Беларусь варта было б таксама ў законапраекце разгледзець і такую форму арганізацыі адвакатуры як адвакацкая фірма.

Да пытання аб магчымасці аб'яднання з прыватнапрактыкуючымі юрыстамі трэба падыходзіць перш за ўсё з пункту гледжання прынцыпаў прафесіі. Адвакацкая дзейнасць несумяшчальная з прадпрымальніцкай, што вынікае ў першую чаргу з карэннага адрознення ў мэтах: адвакацкая дзейнасць мае на мэце абарону правоў і свабодаў, а прадпрымальніцкая – сістэматычнае выманне прыбытку.

Вылучэнне ў адвакацкай дзейнасці камерцыйнай складнікам расцэнвваецца як пашыральны падыход, які вядзе да ўключэння ў яе прынцыпова іншых відаў дзейнасці, якія не адносяцца да праваабарончай сферы (напрыклад, кіраванне прадпрыемствам, каштоўнымі паперамі, выкананне даручэнняў, не звязаных з абаронай правоў). Што, у сваю чаргу, прымяняе ролю адвакатуры як публічна-прававога інстытута, а таксама Інстытута грамадзянскай супольнасці. Акрамя таго, аб'яднанне не дазволіць усталяваць адзіныя прафесійныя і этычныя стандарты, так як унутры карпарацыі захавецца дзяленне на крымінальных адвакатаў і адвакатаў бізнесу.

Неабходна з дапамогай навукоўцаў-спецыялістаў у галіне адвакатуры выразна ўсталяваць межы адвакацкай дзейнасці, прапанаваўшы заканадаўцу паралельна прыняць закон аб камерцыйнай юрыдычнай дзейнасці. Пасля стварэння "формулы адвакацкай дзейнасці" можна будзе прэтэндаваць на манаполію ў судовым прадстаўніцтве і, магчыма, прыняць у адвакатуру частку практыкуючых юрыстаў [1].

Важна таксама адзначыць, што і Расія, і Беларусь з'яўляюцца ўдзельнікамі Міжнароднага Пакта ад 16.12.1966 г. "аб грамадзянскіх і палітычных правах". У сувязі з гэтым дарэчы будзе прывесці палажэнні артыкула 14 Пакта, у якой сказана, што «кожны абвінавачаны ў крымінальным злачынстве мае права... абараняць сябе асабіста ці праз пасрэдніцтва абранага ім самім абаронцы» [2]. Дадзенае становішча трактуецца шырока як права асобы на аказанне яму прававой абароны не толькі па крымінальных, але і па любых грамадзянскіх і / або арбітражным (гаспадарчым) справах. А тое, якую форму арганізацыі абярэ тое ці іншае дзяржава, павінна мець другараднае значэнне ў адносінах да галоўнай задачы адвакатуры: абароне правоў і законных інтарэсаў грамадзян.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Кібылінская, С.В. Прававыя асновы юрыдычнага кансультавання: падручнік / С.В. Кібылінская. – Краснадар: КубГАУ, 2019. – 165 с.
2. Міжнародны пакт аб грамадзянскіх і палітычных правах 1966 г. – Рэжым доступу: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/ractpol.shtml. – Дата доступу: 24.10.2021.